

Raadsvergadering	
Volgnummer	16-2024
Onderwerp	Actualisatie omgevingsvisie - opbrengst participatie en burgerberaad
Domeinvergadering	Fysiek
Programmanummer	8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Registratienummer	2024.00546
Collegevergadering	20 februari 2024
Portefeuillehouder	Wethouder Bastiaens Wethouder Fokke
Afdeling	Mobiliteit
Behandelend ambtenaar	SMG Cimmermans Telefoonnummer: 043-350 5396 sven.cimmermans@maastricht.nl
Bijlagen	Bijlage 1 - Raadsbesluit Bijlage 2 - Rapportage burgerberaad Bijlage 3 - Adviezen burgerberaad en voorstel ter verwerking Bijlage 4 - Rode draad stads(-deel)bijeenkomsten en voorstel ter verwerking Bijlage 5 - Opbrengst stads(-deel)bijeenkomsten

AAN DE GEMEENTERAAD

Samenvatting

Als de raad instemt met dit voorstel, zal de richting van uitwerking van de opbrengst van het burgerberaad en de stads(deel)bijeenkomsten conform dit raadsvoorstel verder worden opgepakt. Tevens stemt de raad dan in met het geschetste vervolproces. Dit als resultante van een eerste intensieve participatieronde tussen juni en december 2023 waarin het burgerberaad en bewoners van alle stadsdelen adviezen en aandachtspunten hebben meegegeven ter verdere verwerking. Het besluit gaat in op hoe thema's als vergroening, klimaatadaptatie, ontmoeting en verdichting vanuit de participatie verder vorm gaan krijgen, als opmaat naar de definitieve uitwerking in de omgevingsvisie.

Beslispunten

1. Stemt in met de richting van verdere uitwerking van de adviezen van het burgerberaad naar de geactualiseerde omgevingsvisie toe, zoals beschreven in voorliggend raadsvoorstel;
2. Stemt in met de richting van verdere uitwerking van de opbrengst stads(deel)bijeenkomsten naar de geactualiseerde omgevingsvisie toe, zoals beschreven in voorliggend raadsvoorstel;
3. Stemt in met het verdere proces zoals geschetst in het raadsvoorstel.

1. Aanleiding, bevoegdheden en context.

Op dit moment actualiseert de gemeente Maastricht de omgevingsvisie 2040. Dit in opdracht van de gemeenteraad, die op 28 februari 2023 het startdocument actualisatie omgevingsvisie heeft vastgesteld. Naast een inhoudelijke actualisatie is de omgevingsvisie gekoppeld aan de ambitie om het gesprek met de stad een volwaardige plek te geven in het proces. Daarvoor heeft de gemeenteraad twee vormen van participatie ingesteld conform de participatieverordening, namelijk MEEbeslissen en MEEpraten.

1. MEEbeslissen

Meebeslissen gaat over de mogelijkheid voor de stad om bij te dragen aan de besluitvorming. Met deze keuze kiest het college en de raad om de uitwerking van een belangrijk thema uit de omgevingsvisie uit handen te geven, en enkel bij zwaarwegende redenen hiervan af te wijken bij de besluitvorming. Deze vorm van participatie gaat gelden voor het burgerberaad. Het burgerberaad is een instrument van participatie onder de trede van 'meebeslissen'.

2. MEEpraten

Het brede participatieproces gaat over meepraten, om daarbij meningen, ervaringen en ideeën mee te kunnen nemen bij het actualisatieproces. Door de stad te laten meepraten krijgen we meningen, standpunten en belangen helder in beeld. De stad helpt met andere woorden in de te treffen afwegingen en te maken keuzes bij de besluitvorming. Deze vorm van participatie geldt voor het algehele participatieproces, met uitzondering van het burgerberaad.

Opbrengst van beide vormen van participatie

In het raadsvoorstel en bijbehorende bijlagen is te lezen wat de opbrengst is van het participatieve proces bij de actualisatie van de omgevingsvisie tot nu toe. Hieronder staat per deeltraject weergegeven wat met de opbrengst zal worden gedaan. Soms worden ze vormgegeven vanuit stellingen die wellicht niet volledig aansluiten met wat er daadwerkelijk gebeurt, maar wel een bredere mening vormen tijdens de bijeenkomsten. Er is gemeend daar nu niet verder op in te gaan, en de focus te leggen op het inhoudelijke advies. Een interessante vaststelling is dat we zien dat de stad redelijk eenduidig over een groot aantal onderwerpen spreekt, die zowel terugkomen bij het burgerberaad alsmede ook bij het brede participatie traject. Onderwerpen als vergroening en klimaatadaptatie, de optimale mix van bewoners, een sterke impuls geven aan ontmoeting, parkeren aan de randen van de stad en ruimte maken voor (actieve) mobiliteit (lopen en fietsen) en impuls aan het openbaar vervoer zijn onderwerpen die breed gedragen worden en waar in voorliggend stuk richting mee is gegeven. Tijdig het gesprek voeren als onderdeel van goede participatie is daarbij een punt van aandacht, waarbij het niet gaat om 'gelijk krijgen' maar wel om op het juiste moment het goede gesprek te voeren. Onderwerpen waar wisselend over wordt gedacht is bijvoorbeeld of verschillende inwonergroepen in de stad ruimtelijk geïntegreerd moeten worden, of dat verscheidenheid juist sterker is. Ook het type woningen waarop moet worden ingezet, wordt aangestipt als een punt van aandacht binnen de omgevingsvisie.

2. Gewenste situatie.

Opbrengst Burgerberaad (meebeslissen) en voorstel voor verdere uitwerking

Op 28 februari 2023 heeft de gemeenteraad een burgerberaad ingesteld. Zoals de raadsinformatiebrieven van 13 juli 2023 en 17 november 2023 tonen, is deze voortvarend van start gegaan. Op 14 december 2023 heeft het burgerberaad haar adviezen opgeleverd en is overgegaan tot het opstellen van de definitieve rapportage. Op 30 januari jl. is de rapportage aan het college en uw raad aangeboden. De raad heeft voorafgaand besloten dat de adviezen, indien passende binnen het thema en juridisch en financieel mogelijk, worden overgenomen ter verwerking in de omgevingsvisie. Het volledige rapport en de uitgewerkte adviezen zijn te vinden in bijlage 2. In bijlage 3 is een voorstel gedaan hoe de opgeleverde adviezen verder uit te werken.

Algemeen kan gesteld worden dat het Burgerberaad een interessant en dynamisch proces was, doormiddel waarvan de deelnemers als collectief en in zeven bijeenkomsten tot 15 adviezen zijn gekomen. De adviezen gaan over ontmoeten, mobiliteit, participatie en communicatie, vergroening, economie en wonen. Adviezen zijn in een aantal gevallen concreet en formuleren in een aantal gevallen

een voorstel tot (verder) onderzoek. Het zijn niet altijd nieuwe voorstellen, maar geven een goed beeld waar de stad prioriteit legt als het gaat over het thema 'Veerkrachtige Stad' vanuit ruimtelijk perspectief. De adviezen geven door de formulering ruimte om ze te implementeren of nader uit te werken. In bijlage 3 bij dit raadsvoorstel is per advies een voorstel gemaakt hoe dit verder op te pakken.

Opbrengst brede participatie (meepraten) en voorstel voor verdere uitwerking

Naast een burgerberaad organiseerden we ook een stadsbrede bijeenkomst en zeven stadsdeelbijeenkomsten over cruciale thema's zoals wonen, economie, ontmoeting en recreatie, en de eisen en wensen van een toekomstige straat. Door voort te bouwen op bestaande visiedocumenten konden we gericht het gesprek voeren, waarbij er ruimte was om ook andere punten aan te dragen die leven in het stadsdeel. Tijdens deze bijeenkomsten voerden we constructieve gesprekken, met concrete voorstellen die de behoeften en zorgen van de gemeenschap weerspiegelen. In totaal konden deze bijeenkomsten rekenen op deelname van ongeveer 580 personen. De verzamelde input wordt via dit raadsvoorstel als waardevolle bouwsteen aan de actualisatie van de omgevingsvisie toegevoegd. In bijlagen geven we de rode draad per bijeenkomst weer, en is een voorstel genoteerd in welke richting te verwerken in de te actualiseren omgevingsvisie. De deelnemers in de stadsdeelsessies hebben steeds aangegeven welke punten naar de raad moesten, en deze zijn in bijlagen 4 en 5 weergegeven. Opmerkingen die op korte termijn aandacht verdienen of op een andere plek thuishoren zijn aan de desbetreffende afdeling doorgeleid. Een aantal buurtnetwerken heeft nog separaat de opmerkingen laten toekomen, deze zijn verwerkt bij het betreffende stadsdeel in bijlage 4 en 5. Samen met de opbrengsten van het burgerberaad kan het college hiermee aan de slag om een geactualiseerde omgevingsvisie te maken die recht doet aan de geleverde inbreng.

Inhoudelijke keuzes voor het vervolg

De diverse momenten van participatie en processen hebben geresulteerd in een beeld waar de bewoners van de stad aan denken bij het ruimtelijke Maastricht naar 2040 toe. Met deze uitspraken is het voorstel om op inhoud de volgende keuzes te maken, als richting van uitwerking voor de geactualiseerde omgevingsvisie. Een hoofdlijn van de opbrengst is in onderstaande uitgewerkt, de uitwerkingen per stadsdeel en verdere concretisering zijn opgenomen in bijlage 4 en 5.

1. Een gezonde leefomgeving

De lijn van de vigerende omgevingsvisie die inzet op het faciliteren van ontmoeting aan de hand van een fijnmazig netwerk van ontmoetingsplekken wordt voortgezet en doorontwikkeld door in te zetten op beschikbaarheid, bereikbaarheid en spreiding van ontmoetingsplekken zowel gebouwelijk als in de openbare ruimte passend bij het karakter en de behoefte van de buurt. Op vergroening wordt zeer sterk ingezet, in het kader van klimaatadaptatie, gezondheid en ontmoeting. We zetten hierbij in op een gebiedsgerichte groennorm als ruimtelijk kader voor investeringen en groen, en particuliere ontwikkelingen. We introduceren een methodiek van de 'straat van de toekomst' om bij de (her)inrichting van straten en openbare ruimte naast mobiliteit steeds belangrijkere aspecten zoals klimaatadaptatie, economie, ontmoeting, gezondheid, energietransitie en veiligheid integraal mee te nemen in het ontwerp, en het proces met de omgeving.

Het inzetten op vergroening, ruimte bieden voor economische activiteiten, het autoluwer maken en goede fiets- en wandelverbindingen zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

2. Een aantrekkelijk woonaanbod

In de geactualiseerde visie zal er meer aandacht zijn voor de buurten met hun unieke kwaliteiten, kansen en opgaven. De omgevingsvisie geeft zo richting aan de te ontwikkelen omgevingsplannen en de op te stellen stadsdeelprogramma's. De omgevingsvisie stuurt op een gezonde mix van bewoners in de buurten. De demografische verandering van de bevolking naar kleinere huishoudens en de transitie van de woningvoorraad naar meer kleinere woningen per hectare in het centrum vraagt om andere woontypologieën met collectieve ruimten, en een uitbreiding van de publieke ruimte als plek om te verblijven, te ontmoeten en te ontspannen. Bij een aantrekkelijk woonaanbod hoort immers ook een zo aantrekkelijk mogelijke leefomgeving.

3. Een duurzame stad

In de omgevingsvisie wordt een extra laag toegevoegd aan het ruimtelijk 'raamwerk'. Op dit moment bestaat het raamwerk uit *1 - infrastructuur, 2 - groen, water en landschap* en *3 – wandel en fietsroutes*. De nieuwe laag bevat structuren op het gebied van Duurzaamheid en Energie, die richtinggevend zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling, zoals bijvoorbeeld leidingtracé 's en warmtenetten. De integrale methodiek 'de straat van de toekomst' zorgt ervoor dat boven- en ondergrondse infrastructuur voor de energietransitie worden meegenomen bij de (her)inrichting van openbare ruimte. Daarnaast stimuleren we het gebruik van duurzame mobiliteit en faciliteren we de transitie naar circulaire economie.

4. Een vitale economie

De campus wordt als een belangrijke pijler voor de economie gezien. De inrichting van de Health Campus moet aantrekkelijker worden. Belangrijk onderdeel daarbij zijn wandel- en fietsverbindingen tussen de campus en omliggende wijken. Op deze manier profiteren ook de buurtbewoners van de campus. Om de unieke kwaliteiten van de binnenstad als één van de belangrijke dragers van de economie, welvaart en het vestigingsklimaat van Maastricht te beschermen zal de geactualiseerde omgevingsvisie meer gebiedsgericht sturen op een balans tussen dynamiek en rust, economische belangen en leefbaarheid. Op sommige plekken in de binnenstad is de grens van dynamiek op piekmomenten bereikt en is vooral sturing nodig om het multifunctioneel karakter van de buurt en groene binnenterreinen te behouden, en te werken aan een duurzame mix van woningtypes en bewoners. De dynamiek van horeca en vrijetijdseconomie wordt meer over de stad verspreid, zodat de binnenstad niet aan zijn eigen succes ten onder gaat, en andere gebieden profiteren door meer levendigheid, voorzieningen en ontmoetingsplekken. Waar mogelijk verbinden we wonen en werken, waarbij wel rekening gehouden wordt met het karakter van de buurt.

5. Een verbonden en inclusieve samenleving

Zowel uit de adviezen van het burgerberaad als de stads(deel)sessies blijkt een hang naar meer ontmoeting. Zoals bij punt 1 benoemd wordt gestreefd naar een fijnmazig netwerk van ontmoetingsplekken. Doel is om plekken voor spontane en gerichte ontmoetingen te faciliteren door grip te houden op de plekken waar dagelijkse voorzieningen zoals (buurt)supermarkten en huisartsenpraktijken, maar ook buurtcentra en sportvoorzieningen een plek krijgen. Uiteraard in afstemming met markt en initiatiefnemers, maar met inzet voor gerichte clustering in de buurten. Naast ontmoeting in de openbare ruimte stimuleren we ontmoeting door vergroening op private terreinen en collectieve voorzieningen in private gebouwen. Het centrum blijft een plek voor ontmoeting voor de stad en regio. Maar om de leefbaarheid van het centrum te behouden worden nieuwe initiatieven waar nodig meer verspreid naar plekken als bijvoorbeeld het Sphinxkwartier en de Campus, die gebaat zijn bij meer dynamiek en een functie als ontmoetingsplek. Er is meer aandacht voor de leefbaarheid en unieke kwaliteiten van de buurten rondom de dynamisch historische binnenstad. De buurten met aanloopstraten hebben een belangrijke functie voor de stad als verbinding naar de historische binnenstad en als toeristische attractie, maar ook de eigen identiteit en leefkwaliteit moeten behouden worden. Om voldoende draagvlak voor voorzieningen en een gezonde mix van bewoners te realiseren wordt op specifieke plekken verdicht. De omgevingsvisie zal helder maken wat de keuzes zijn, zodat de stad weet wat de ruimtelijke ambities zijn.

3. Indicatoren.

Participatie heeft meerdere doelen conform het participatiebeleid en de participatieverordening. Het gaat over (1.) betere plannen maken, namelijk door belangen, kansen en zorgen in beeld te brengen en gebruik te maken van ideeën, kennis en ervaringen van de stad kan de omgevingsvisie worden versterkt. Tevens is het belangrijk om de (2.) belangen helder te hebben: door belangen en/of denkwijzen helder in beeld te brengen, ontstaat een breder perspectief en is een zorgvuldige afweging mogelijk. Tot slot is als doel gesteld om (3.) de zeggenschap van de stad te vergroten, en daarmee invloed van de stad directer vorm te geven in bepaalde (beleids-)keuzes.

De stadspeiling is een indicator die we hanteren om periodiek te monitoren in hoeverre de Maastrichtenaar van mening is dat de gemeente luistert, betreft en ruimte geeft voor initiatieven.

4. Argumenten.

Dit raadsvoorstel is een tussenmoment, gecreëerd om recht te doen aan en transparant te zijn over hetgeen tot nu toe werd opgehaald binnen de participatie-instrumenten, alsook hoe beoogd wordt hiermee om te gaan. In de uiteindelijke omgevingsvisie zal door de raad een definitieve ruimtelijke koers bepaald worden over het Maastricht naar 2040 toe. Dit gebeurt verder op basis van vigerende beleidskaders, en er is conform raadsbesluit een belangrijke basis gelegd in de strategische visies die de raad de afgelopen jaren heeft vastgesteld. Deze visies zijn de stadsvisie, de economische visie, de sociale visie, de cultuurvisie en via onder andere de grond & vastgoednota.

5. Alternatieven.

Beslispunt 1: de gemeenteraad kan overwegen om niet akkoord te gaan met de adviezen van het burgerberaad. Alternatief kan ook zijn dat de gemeenteraad een besluit neemt op het moment dat de definitieve omgevingsvisie voorligt.

Beslispunt 2: de gemeenteraad kan overwegen om de opbrengst van de stads(deel)bijeenkomsten nu niet op deze manier over te nemen. Alternatief kan ook zijn dat de gemeenteraad een besluit neemt als de definitieve omgevingsvisie voorligt.

Beslispunt 3: de gemeenteraad kan besluiten om niet akkoord te gaan met voorgestelde procesvoorstel, en daar meer urgentie aan te koppelen of meer tijd te bieden om het proces zorgvuldig te doorlopen.

6. Financiën

Dit raadsvoorstel heeft op dit moment geen financiële consequenties. De definitieve uitwerking zal worden voorgelegd in de geactualiseerde omgevingsvisie, en vervolgens in nadere uitwerking met programma's en beleid. De financiën zullen op die momenten ter sprake komen, en er zal dan door college en/of raad een besluit genomen kunnen worden over financiële uitwerking. Als blijkt dat de kosten toch zorgen voor beperkte of geen haalbaarheid, dan komt dit weer terug bij het betreffende moment om dit te besluiten, bijvoorbeeld vaststelling omgevingsvisie, begroting of specifiek besluit. Voor de omgevingsvisie gaan we vooralsnog wel uit van haalbare en omzetbare adviezen van het burgerberaad en de opbrengst van de participatie, mede dankzij het langere termijn karakter van de omgevingsvisie. Dit is ook conform wat het burgerberaad zelf heeft aangegeven in de rapportage en waar ze graag bij betrokken blijft.

7. Vervolg.

- **Maastrichtse Omgevingseffectrapportage.**

De Maastrichtse Omgevingseffectrapportage heeft meer tijd nodig om goed en gedegen uitgewerkt te worden. In tegenstelling tot wat bekend was bij het nemen van het startbesluit, hoeft een gemeente nu wettelijk geen omgevingsvisie voor 1 januari 2025 te hebben, maar voor 1 januari 2027. Dat betekent dat we de tijd zorgvuldig inzetten voor de uitwerking van een omgevingseffectrapportage met alternatieven. Dit resulteert dan in een voorkeursalternatief dat de basis is voor de omgevingsvisie Maastricht 2040. Daarom dat het voorstel luidt om de besluitvorming voor de omgevingsvisie van Q4 2024 te verplaatsen naar Q2 2025, mede afhankelijk van wanneer o.a. de commissie MER reageert op de definitieve omgevingseffectrapportage en hoe deze reactie in te passen is. In Q2 2024, afhankelijk van de agenda van de raad, zal een informele bijpraatsessie gecreëerd worden om de raad te informeren over de omgevingseffectrapportage en de bijbehorende alternatieven.

- **Inzet huidig burgerberaad hierna.**

Het burgerberaad heeft gevraagd om actief betrokken te blijven bij dit proces. Daarom is het voorstel om in Q2 2025 met de leden van het burgerberaad in gesprek te gaan, na definitieve besluitvorming in de raad. Het burgerberaad zal dan worden bijgepraat hoe de raad heeft besloten tot verdere toepassing van de adviezen in de definitieve omgevingsvisie. Deze bijeenkomst zal samen met de gemeenteraad worden vormgegeven. Dit past bij advies 15, waarin het burgerberaad vraagt om een bijeenkomst met de raad over de uitkomsten van de adviezen in de definitieve omgevingsvisie. In de tussentijd zal het burgerberaad op de hoogte gehouden worden van het verdere proces en de uitwerking van de adviezen.

Indien gewenst, kan daar ook een sessie voor worden georganiseerd in Q2 of Q3 2024

- **Evaluatie burgerberaad als instrument.**

De evaluatie van het burgerberaad zal samen worden opgepakt met de totale evaluatie van de participatieverordening. Op dat moment zal ook met de gemeenteraad worden besproken of en op welke wijze het burgerberaad verder zal worden ingezet. Deze evaluatie van de participatieverordening is nu voorzien voor Q1 2025.

- **Participatie (digitaal en met andere overheden)**

Na vaststelling van dit raadsvoorstel is het participatieproces nog niet afgerond. Er zal enerzijds nog een digitale participatieronde volgen in Q2 en Q3 2024, met hoofdlijnen voor de nieuwe omgevingsvisie. Doel is om stadsbreed op een digitale manier inwoners verder te betrekken en zo feedback te ontvangen op de conceptvoorstellen.

In Q2 en Q3 2024 zal met andere overheden worden gesproken over de richting die de nieuwe omgevingsvisie uitgaat, zodat er van beide kanten goed aangesloten kan worden op elkaars ambitie. Vervolgens is beoogd dat de concept omgevingsvisie in Q4 2024 door college zal worden vastgesteld en dat dit concept in Q1 2025 nog een laatste keer kan worden besproken met stakeholders, indien daar nog aanleiding toe is. Zo zijn we ook in de mogelijkheid om de eindreactie van de Commissie MER op de concept-omgevingsvisie, indien nodig, goed te kunnen verwerken. Met deze planning kunnen we deze laatste ronde van inbreng nog verwerken, teneinde een document voor te leggen waar ruimte is om in meerdere stadia en vanuit diverse bijeenkomsten op te reflecteren en verdere aanpassingen te doen. Tevens creëren we daarmee ruimte om de definitieve reactie van de Commissie MER te implementeren als de situatie daarom vraagt. In onderstaande is een visualisatie gemaakt van de belangrijkste processtappen.

8. Participatie

Voorliggend document geeft aan welke participatieprocessen hebben plaatsgevonden en hoe zal worden omgegaan met de opbrengst. Dit gaat over het burgerberaad en de stadsbrede en stadsdeel-bijeenkomsten.

Vervolg van participatie

Na vaststelling van dit raadsvoorstel is participatieproces nog niet afgerond. Er zal een digitale participatiemethode worden ingezet in Q2 2024, met hoofdlijnen voor de nieuwe omgevingsvisie. Doel is om stadsbreed op een digitale manier inwoners verder betrokken te krijgen, en zo nog feedback te krijgen op de conceptvoorstellen. Tevens zal er in Q2 en Q3 met andere overheden en bijv. corporaties worden gesproken over de richting die de nieuwe omgevingsvisie uitgaat, zodat er van beide kanten goed aangesloten kan worden op elkaars ambitie. Tot slot zal in Q1 2025 nog ruimte zijn om laatste punten op basis van het concept mee te nemen.

Met deze stappen is voorzien in een grondig traject, waarbij geleidelijk van algemene bijdragen naar doelgerichte reacties op conceptstukken zal worden gegaan.

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris,

G.J.C. Kusters

De Burgemeester,

W.A.G. Hillenaar

Raadsvoorstel

Bijlage 1.

DE RAAD DER GEMEENTE MAASTRICHT,

gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d.20 februari 2024, Afdeling Mobiliteit, no. 2024.00546;

gelet op de artikelen 3.1 en 3.2 van de Omgevingswet. Samen met de bijbehorende memorie van toelichting geeft dit een kader voor wat een omgevingsvisie zou moeten zijn. Dit betekent dat de visie onder andere de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied moet bevatten;

BESLUIT:

1. Stemt in met de richting van verdere uitwerking van de adviezen van het burgerberaad naar de geactualiseerde omgevingsvisie toe, zoals beschreven in voorliggend raadsvoorstel;
2. Stemt in met de richting van verdere uitwerking van de opbrengst stads(deel)bijeenkomsten naar de geactualiseerde omgevingsvisie toe, zoals beschreven in voorliggend raadsvoorstel;
3. Stemt in met het verdere proces zoals geschetst in het raadsvoorstel.

Aldus besloten door de raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van

de griffier,

{{esl:Signer1:Signature:size(200,50)}}

de voorzitter,

{{esl:Signer2:Signature:size(200,50)}}